

Αισθητικά σημειώματα

Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΩΝ ΖΥΜΩΣΕΩΝ ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΕΧΝΗ ΣΤΗ ΣΟΒΙΕΤ. ΕΝΩΣΗ

Η Τέχνη των σοσιαλιστικών χωρών γίνεται όλο και περισσότερο αγαπητός φίλος των ανθρώπων που ζουν στις καπιταλιστικές συνθήκες. Η σοσιαλιστική τέχνη έλκει με τη δύναμη κυρίως της κοινωνικής υγιεινής, που πηγάζει μέσα από τα έργα της. Είτε μυθιστόρημα είναι αυτό, είτε κινηματογραφικό έργο, είτε μουσική σύνθεση, όλοι πάντα στην αίσθηση της ευρωστίας, της ολοκληρωμένης ζωής, της ζωής, που θέζει να παλεύει για την υπεράσπιση της.

Μέσα στα τελευταία χρόνια η τέχνη του σοσιαλιστικού ρεαλισμού σημείωσε μεγάλες προόδους, πραγματικά άληθα. Ο κινηματογράφος, η ποίηση, το θέατρο, το μυθιστόρημα, η μουσική παρουσίασαν έργα, μεγάλης καλλιτεχνικής αξίας, έργα, που δίνουν έξω από τα σύνορα του σοσιαλιστικού κόσμου. Η γιγαντιαία οικονομική ανάπτυξη των σοσιαλιστικών χωρών, ιδιαίτερα της Σοβιετικής Ένωσης, η εισχώρηση του πολιτισμού, των γραμμάτων και των τεχνών μέσα στα πιο πλατιά στρώματα του λαού, η γενναίωση βούληση του σοσιαλιστικού κράτους προς τους καλλιτέχνες τοποθέτησαν μια στέρεη βάση για τη δημιουργία μεγάλων έργων τέχνης. Σημαντική όμως ώθηση στις τέχνες έδωσε το αποφασιστικό ξεπέρασμα των λαθών της περιόδου της προσωπολατρίας, γεγονός που ώθησε την τέχνη να αναζητήσει την εμπνευσή της σε πιο ελκυστικά ανθρώπινα θέματα, που έχουν σχέση με το μεγαλύτερο ζεδύπλωμα της παλαίης πρωτοβουλίας και δράσης. Μια σειρά παρεκκλίσεις προς την κατεύθυνση της υδουσης της αλήθειας με την άφελη εδωαιοποίηση των πάντων και τη σχηματική απεικόνιση της ζωής καταπολεμήθηκαν άμείλιτα από το ίδιο το Κόμμα, που υπήρξε ο κύριος εμπνευστής της ανανεωτικής αυτής έκστρατείας.

Μέσα σ' αυτή όμως την περίοδο του καλλιτεχνικού δρασηισμού άρχισαν να παρουσιάζονται και τα συμπτώματα μιας τάσης, που πηγάζει από την κρίτική επισκόπηση της περιόδου της προσωπολατρίας. Παραρουσιάστηκαν τα συμπτώματα μιας τάσης άρνησης του παρελθόντος — της τέχνης του παρελθόντος — μιας τάσης αντιπαράθεσης της νέας γενιάς προς την παλιά. Μια σειρά νέων καλλιτεχνών, ανώριμοι οι περισσότεροι, στην προσπάθειά τους να απαλλαχθούν από την επίδραση ενός κάποιου εκχυδασημού της μεθόδου του σοσιαλιστικού ρεαλισμού, προχώρησαν στο να τον απαρνηθούν και επιτόλεια ριχτήκαν στην άκαδημητή έλλω καλλιτεχνικών τρόπων έκφρασης. Έτσι, όρισμένοι άδοξάνιστα έπρσαν άπάνω σε διάφορες μοντερνίζουσες σχολές της Δύσης, που στην καλύτερη περίπτωση αποτελούν μια άπεγνωσμένη κραυγή ανθρώπων που χάνονται και στη χειρότερη καταφύγιο της κενότητας των δημιουργιών τους.

Ο κίνδυνος της μίμησης, για κάθε νέο καλλιτέχνη είναι μεγάλος. Από αυτό τον κίνδυνο δεν διέφυγαν και μερικοί νεαροί καλλιτέχνες στη Σοβ. Ένωση — μά και στις άλλες σοσιαλιστικές χώρες — που συγκεκριμένοι ιστορικοί λόγοι τους σπράχνουν σε μια αναζήτηση.

Τι έπρεπε να κάνει το Κόμμα στην περίπτωση αυτή; Να σταθεί άπαθες μπροστά σ' αυτή τη λαθραία διεύθυνση μιας ξένης ιδεολογίας, μιας άρωστημένης κατάστασης, μέσα στη σοβιετική ζωή; Όλοι έμεις τουλάχιστο είμαστε μάρτυρες του άχλίαντου και άπισμού του παράλογου και της άναρχίας μέσα στο χώρο της τέχνης στις χώρες της Δύσης. Μέσα στις τελευταίες δεκαετίες συντελείται εκεί ένα άδιάκοπο, προτάρ διεύθυνση των πάντων.

Οι ήθικές αξίες μετατρέπονται σε ράκη. Ενάντια στους ανθρώπους εξάπολούνται άνελητοι νέμοι, που προσπαθούν να τους στριμώξουν σε τυγχερά άδιέξοδα. Η άποσύνθεση αυτή της καταδικασμένης ιστορικής κοινωνίας που μόνο ετόχια άνασχεση της προόδου και πάλαιμια μπορεί να υποσχεθεί, άνασχετική άλητηρίαζει τα πάντα, έδηλητηρίαζει κι αυτές τούτες τις σχέσεις μεταξύ των ανθρώπων. Μέσα σ' αυτή τη γεμάτη άρωστίες και έθλους πύγμηνους δριόντες ζωή γενιέται μια τέχνη, που έφρε, μέσα στη τη σφραγίδα του περιγυρου που την έδρεψε. Ένα μεγάλο μέρος φυσικά της τέχνης αυτής δημιουργήθηκε από ανθρώπους με φωτεινά μυαλά, άλλά και άνασχεση της άσχετης μέλας από άρωστημένο άώμα της κοινωνίας βίνοντας την οσία της ζωής και των άρτιθσεων της. Ένα άλλο όμως μέρος της τέχνης, δημιουργημένο από κουρασμένους ανθρώπους, μετατρέπεται σε καθρέπτη της άνικανότητας αυτών των ανθρώπων να σηκώσουν έστω και για λίγο το κεφάλι να δουν πιά πέρα.

Η τέχνη αυτή μετατρέπεται σε πεδίο άώτοσχεδισμών, άπρωδισμών, του πνεύματος, άπου διαρκώς δια στενεύουν και καταλήγουν στο έγω του ένος καλλιτέχνη. Η άπομάκρυνση αυτή του καλλιτέχνη από την πλατεία ζωή και τα μεγάλα της προβλήματα, ή άπομάκρυνση του από τον έξω κόσμο, που έρχεται σαν έπακόλουθο του άντιανθρώπινου χαρακτήρα της καπιταλιστικής κοινωνίας, άδηγει στις διάφορες μοντερνίζουσες σχολές, τις σχολές που πρεσβέουν το παράλογο και

το έξωφρενικό το δυσνόητο. Φυμικά ή πορεία δεν είναι πάντα μια και ή αυτή. Υπάρχουν περιπτώσεις, που πέρα από αυτή την διάλυση ακολουθεί μια σύνθεση, που άδηγει τον καλλιτέχνη έξω από το άδιέξοδο.

Υπάρχουν δηλαδή περιπτώσεις δημιουργίας πρωτοποριακής τέχνης, που σε τελευταία άνάληξη συνενώνεται με την έπασαστατική

Π. Παιονίδη

τέχνη. Δεν είναι όμως αυτό το θέμα μας. Η όραση δρισκεται στο ότι οι μοντερνίζουσες σχολές της Δύσης, δεν μπορούν να προσφέρουν τίποτε στο νεαρό Σοβιετικό καλλιτέχνη, μπορούν μά να γάχα έτσι περαστικά, όπως εισδούν στο έργο του να καταστρέφουν και πιά πέρα να προκαλέσουν ζημιά στον τόσο σοβαρό τομέα της διαπαιδαγώησης της νέας σοβιετικής γενιάς.

Άλλους ακριδώς τους κινδύνους, διαπίστωσε το σοβιετικό Κόμμα και έξαπέλυσε μια έκστρατεία ιδεολογικής καθάρτητας μέσα στις γραμμές των νέων Σοβιετικών καλλιτεχνών. Όρισμένοι στο έξωτετικό λανθασμένα έκτίμησαν, αυτή τη δραστηριότητα του σοβιετικού Κόμματος σαν επέμβαση στην καλλιτεχνική δημιουργία. Έγινε έπίσης πολλές θόρυβος και γύρω από το πρόσωπο του ποιητή Γεφτουσένκο. Η σοβιετική κοινωνία κινείται με βάση άλλους νόμους, ξεχωρους από τους δικούς μας. Έκει λειτουργεί ο νόμος της παλαϊκότητας. Ο Γεφτουσένκο είναι μεγάλος ποιητής ως τη στιγμή, που ή ποίηση του συμ-

βαδίζει με τα όνειρα δάκερα του λαού, ως τη στιγμή που ήθικη του συμβαδίζει με την καθιερωμένη ήθικη του συνόλου. Άπό τη στιγμή, που ο Γεφτουσένκο παρεξέκλινε από τη γραμμή αυτή ή κοινωνία αυτή έπωμίζεται, τη εθόνη να του τό πεί, ντόμπρα άνοικτά και να του δώσει χέρι βοήθειας.

Κι' ο Γεφτουσένκο άπως ρουμέ όλοι παρεξέκλινε με τίνωγιστες άσθαίρετες έρμηνείες που έδωσε για μερικές πλευρές της σοβιετικής ζωής και της ζωής τόσο στη Γαλλία άλλο τόσ και στη Δυτική Γερμανία. Γ αυτό και του έγινε κριτική δσψηλά και να στέκεται. Κι άπ τη κριτική αυτή κερδισμένο βγήκε και ο ίδιος ο Γεφτουσένκο άπως έπίσης και όλοι οι άλλο νεαροί ζωγράφοι, ποιητές άσκηνοθέτες που κλήθηκαν να κάνουν κριτική έπίσκόπηση όρισμένων έργων τους.

Πάντως εκείνο, που χαρακτηρίζει τις ζυμώσεις, που γίνονται αυτή τη στιγμή γύρω από τα ζήτηματα της τέχνης στη Σοβ. Ένωση και τις άλλες σοσιαλιστικές χώρες, είναι το ψηλό, καθόλα έπιστημονικό έπίπεδο συζητήσης, ή πλήρης δημοκρατικότητα στην έκφραση των άπόψεων και ή ένότητα των επιδιώξεων όλων των καλλιτεχνών.

Ποτέ προηγουμένα καμιά έλλω κοινωνία δεν παρουσίασε αυτό το φαινόμενο του να μετατρέπεται ή τέχνη και τα προβλήματα της σε κεντρικό άξονα γύρω από τον όποιο να κινείται το ενδιαφέρον δάκερα του λαού για μήνες τώρα. Δεν είναι κι' αυτό μια περίτρανη ένδειξη της ψηλής πνευματικότητας της σοσιαλιστικής κοινωνίας.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ

ΑΔ 1.94
ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ
ΕΩΡΗΤΩΝ
ΣΗΜΑΤΩΝ

Ζητούνται αιτήσεις δια την πλήρωση δύο νέων θέσεων Έπιθεωρητών Φιλολογικών μαθημάτων από 1ης Σεπτεμβρίου 1963. Η κλίμαξ της θέσεως είναι 1026X36—1200X42—1284, ή τοποθέτησις δέ επί

των των δέσ των δέσ
Οι αιτήσεις
προϋπάρχουσες
ατελέσως
αίτησεις
το άργε
του, 6)

Τη 25η

ΑΝ

Είσι

Αι ε
έπιθεωρη
τά διεξάχ
της 1ης 9
Είδει

πρωτότυ
κατάστα
α) εάν π
εις άνεξέ
κείτα, πε
πρ ήμ
νείας ά
τρου. Οι
διεξάχ
δουσι πρ
τικό

πιστοκοι
έλλω
έξετάσει
γραμμα
την πιν

Τη 25η

ΤΑ

ζέματι
την π
δωματι

Το
Παγκύ
των τό

Έγ
πρό

αίμα εισόδου
ιδρύματα...

ΑΜΑΤΟΣ

του καλοκαιριού
ανά ή επαγγελ
μας κίνηση. Έ
για τρεις περι
ντόπιο θεατρο
ξανά τακτικό
με μια διακοπή
α τη συγκροτή
γία — πικρών
επαγγελματικό
των καλλιτεχν
α κ. Θ. Σακέτα
ημιαπαγγελματικό

έος μας να χαι
νεία ή ανανεωμένη
υ συμβάλλει, πρα
γούλτερο ή μικρό
ν πολιτιστική μας
εται, ότι δα πε
ι ή θεατρικός μας
πεται — έλλείψει
ης — μόνο από
μην και τη μη
ιδιωτικές προσ
ξίζει να ύπαστη
εδοκιμήσουν. Με
ς καλοκαιρινής έ
αν εύχης έρω άν
ς ένα σοβαρό πρό
κυπριακά σύγκρο
ρόβλημα του δημο
έματος. Η έπιλο
φάρο αυτό θα ά
καλλιτέχνες μας,
στις αντίθετες ση
δεν λένε να τα

Σ

ΗΣ"

ΤΣΙ
ΙΑ"

ΤΗΜΑΤΟΣ
ΠΡΕΣΚΟΒΑ
ΜΙΧΑΗΛΟΒ
ΛΙΟΥ

ΓΗΣ

Η ΓΙΑ ΤΗ

ΕΥΤΙΚΑ ΜΑΣ
ου μας σύμπε

άγνωστη για
οφού. Ο Μαρξ
ος, σαν

ΕΛΕΙΤΟΝ ΜΕ
ΑΤΑ — ΠΟΙΗ
Υ, ΖΩΓΡΑΦΙ
ΓΥΝΑΙΚΑ —

ΛΙΟΥ

ΤΗΣ

Α

ΗΛΕΩΝ

ΔΕΙΑΣ
1964

της σειράς
1963 και
της Έου

προσκειμ
ου και ΣΙ

ως μετα

αίτη Μι

ΝΣΕΩΣ

ΙΑ ΤΗΝ
ΛΕΙΤΟΥΡ
ΟΙΚΗΜΑ

ΝΩΝ

ΔΕΙΑΣ
1964

σειράς
1963 και
της Έου

προσκειμ
και ΣΙ

εις τό

εις τό

ΡΑΔΙΟΦΩΝΑ
ΜΠΛΑΟΥΠΣΥΝΚΤ

